

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne številke
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprva lista:

„Zaveze-Krško“

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Oznaniła in reklamacije
pošiljajo se
v pravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odrpte reklamacije so
poštuno proste.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor.

Pisemom, na kate-
re se želi odgovor,
naj se prídene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrakturna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene pošlane knjige
se ne vračajo.

Poskušnje s pokončno pisavo.

(Spisal Ljudevit Stiasny.)

(Konec.)

Tudi dunajskim učiteljem se je dovolilo delati poskušnje s pokončno pisavo. Od takih poskušenj je osobito odvisno, bode-li se vpeljala pokončna pisava ali ne.

Pri nas dobimo kratkovidnih učencev razmeroma malo. Dobro vpliva v tem prosta narava, v koji se učenci večinoma gibljejo. Veliko jih dobi vse jedno kal kratkovidnosti vže v ljudski šoli. Največ zakrivate klopi.

„Saj smo mi sedeli v slabejših klopeh, ko so dandanes in nismo postali kratkovidni“, pravijo nekateri. Reš, nekđaj smo imeli še slabše klopi, a takrat učenci niso sedeli toliko ur na dan v šoli ter niso toliko časa obiskavali šol kakor danes. Osobito ne smejo biti sedeži prenizki.

Sedež mora biti tako visok, da s komolcem dosežemo klop pri navpični legi nadlaket. Roki *) se namreč ne smejo razpreti, ampak oni naj bodete le jedno ped od telesa oddaljeni.

Pri pisanji se namreč nagne težiščnica zaradi potrebnega pripogibanja glave naprej. Zaradi tega potrebuje trup še dveh opirališč, kateri pomagata, da se trup vzdrži po konci, namreč da se trup prehitro ne utruđi. Ti dve opirališči dobi otrok, da položi obe nadlakti na klop. Predlakti služijo tu kot podpirajoča stebra. Kolikor večja je oddalja komolcev od trupa, toliko bolj se pripogne trup h klopi, da zadobi v obeh nadlaktih pravo podporo. Kolikor manjša oddaljava, toliko lažji podpirate nadlakti trup, da le, ako nista preveč oddaljeni od trupa morete pri sedenji trup podpirati. Ako torej razpre otrok pri pisanji komolec daleč, mu je popolnoma nemogoče v pokončnem držanji trupa le malo časa prebiti.

Mnogokrat se to ne more zgoditi radi prenizkih sedežev pri klopeh, največkrat pa še pri domačih vajah. Tu so navadno jednako visoki stoli za odrasčene in otroke. Otroci mnogokrat komaj vidijo na mizo. Tako sedenje pri pisanji mora pač biti škodljivo. Tudi se navadijo tako pisati in tudi v šoli tako pišejo.

Najbolje bi bilo seveda, da bi se iz zdravstvenih in metodičnih oziróv opustile domače vaje popolnoma, kar so na Angleškem vže splošno storili. Pri nas je to pač težko, kajti boriti se moramo večinoma z dvojním jezikom, torej se od nas več zahteva ko na šolah z jednim jezikom. — Ako so klopi slabe, posebno ako so sedeži prenizki, potem

*) Mnenje prof. dr. Toldt-a v Bayr: „Steile Lateinschrift“, str. 77.

tudi pri pokončni pisavi pade trup kmalu proti klopi. Ne zapazimo pa še vse jedno izbočene hrbtenice na levo ali desno. Stalno skrivljenje hrbtenice se torej prepreči. Ako se vže to zgodi, veliko je pomagano zdravju učencev.

Na Francoskem se dosedaj še ni oglasil nobeden zdravnik, da bi zagovarjal nagneno pisavo. Pač pa na Nemškem. Tu je veliko nasprotnikov pokončne pisave, kajti vpeljavo pokončne pisave smatrajo mnogi za korak k opustitvi gotičnega pisma. Vsi zdravniki so pa vendar zoper desno lego zvezkov. Berlin-Rembold zagovarjata srednjo lego s poševnim zvezkom od 30—40°. Večji kot oslabi namreč držanje, a manjši pelje zopet k desni legi, ker se drugače ne morejo oblike zadosti poševno narediti.

Pri nagneni pisavi moramo torej osobito paziti, da ne zaidejo učenci v desno lego, kar se zgodi pri sedanji metodi pisanja mnogokrat. Da se to kolikor je mogoče prepreči, držimo se po sledečih pravilih:

Kako mora učence doma sedeti pri pisanji in pri branji.*)

1. Vsedi se tako, da prihaja luč od leve strani.
2. Pomakni stol pri pisanji toliko pod mizo, da je predni rob stola 2—5cm. pod mizno ploščo. Pri ravnem držanji telesa se prsi ne smejo dotakniti miznega roba.
3. Stol naj bo tako visok, da dosežeš mizno ploščo pri visečih nadlaktih v visokosti komolca. Ker so navadno stoli prenizki, podloži blazinico.
4. Nogi postavi z vsim podplatom na tla in ako tega ne moreš storiti, podstavi si pručico.
5. Vsedi se tako na stol, da so prsi vsprede z miznim robom ter nasloni med pisanjem križ.
6. Ne imej križem nogi ne na kolenih ne na gležnjih in ne potegni nog pod stol.
7. Podloži podlakti v bližini komolca na mizo, drži z levo roko zvezek in pomakni ga med pisanjem bolj ali manj na mizo, kolikor bolj popisuješ zgornji ali spodnji del. Ako prepisuješ, ne kaži na to, kar prepisuješ, s prstom.
8. Položi zvezek tako poševno pred sredo telesa, da bodo poglavitne črte navpične na mizni rob.
9. Pri branji kakor tudi pri učenji pomakni stol malo nazaj, nasloni se ter drži knjigo na mizi z obema rokama.
10. Pri pisanji kakor tudi pri branji mora biti oko najmanj 35cm oddaljeno.

*) Sätze der Hygiene-Section des Berliner Lehrervereines zur Schulgesundheitspflege. „Pädagogische Rundschau“ IV. 1890, str. 389.

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje od štev. 12.)

IV. Gozd.

Točka d) Zakaj so se gozdne rastline združile v zadrugo in kako vplivajo druga na drugo?

Imenuj gozdno drevje, M! Smreka, jelka . . . (igloveci), hrast, bukva . . . (listovci). Imenuj visoko grmovje, A! — Leska, glog, trnolica, češminje . . . Imenuj nizko grmovje, Z! Kalina (ligustrum), maslinje, volčin . . . Imenuj po tleh plazeče se grmovje, B! Ostrožje, bela divja roža . . . Imenuj grmovje, ki po drevji plazi, N! Srobot, bršlin, divji trs . . . Imenuj gozdna zelišča, O! Razne trave, jeternik, trobentica, plučnica, gabez, gozdni grah, šmarnica, medenika (melittis) navadni (žolti) naprstec, omej . . .

Naštej praproti, U! Orlova praprot, glistna podlesnica (*aspidium filix mas*), sladka koreninica, jelenov jezik. Katera tajnocvetka plazi po gozdnih tleh, C? Navadni lesičjek (*lycopodium clavatum*.) Kako stojé mahovi, Ž? Gosto. Kje se nahajajo lišaji, R? Po tleh, po štorih, (parobkih), po deblih in vejah. Kedaj nahajamo po gozdih mnogo gliv, Š? Spomladi, po leti po toplem dežu, jeseni. Kaj se nam pokaže z ozirom na porabo prostora, ako pogledamo na skupnost gozdih rastlin, L? Da je prostor po gozdih spolnjen od vrhov najvišjega drevja doli do tal, torej z vso štedljivostjo porabljen.

Kako se imenujejo gozdi, po katerih rastejo le izglovci, D? Iglovnat ali črn gozd (črn les). Kako se imenujejo gozdi, po katerih se le listovci nahajajo, A? Listnat gozd. Kako se zovejo gozdi, po katerih rastejo iglovci in listovci, E? Mešan gozd. Kako daleč stoji gozdno drevje vsaksebi, C? Tako daleč, da drevo drevesa ne izpodriva. Kaj se zgodi, ako se je bilo drevje pregosto zasejalo, J? Močnejše poduši slabejše. Kaj lahko učini vihar na samem stoječemu drevesu, L? Lahko ga polomi ali podere. Kedaj pa ne more vihar drevju mnogo škodovati, R? Ako je združeno v gozde. Čemu se je torej gozdno drevje združilo v gozde, F? Da se lože viharjem ustavlja.

Kako globoko segajo korenine iglovecev v zemljo, O? Ne globoko, so le nekaj *dm* pod zemljo. Kaj bi lahko napravili pekoči solnčni žarki, ako bi si to drevje tal ne obsenčalo, E? Bi ga izsušili. Kaj bi se zgodilo, M? Drevje bi v izsušenih tleh vsahnilo, ker bi mu pomanjkavalo potrebne mokrote. Zakaj se je torej še združilo drevje, zlasti iglovci v gozde, N? Da tla pod seboj obsenča ter varuje plitvo v zemlji razprostrte korenine pekočih solnčnih žarkov. Kako prospeva iglovec, ako ga osamimo, B? Slabo, se rad posuši; ako pa rase, je kilav, starikav in malo kedaj dorase. Zakaj, K? Ker je izpostavljen viharjem, tla pod njem pa solnčnim žarkom. Kako sadé radi tega ljudje iglovce po sprehajališčih in grajskih vrtih, ker vedó, da osamljeni slabo prospevajo, L? Zmirom v skupinah.

Kje raste po gozdih grmovje, L? Pod drevjem. Zakaj se je naselilo po gozdih, M? Ker potrebuje vlažne zemlje, ker ima rado senco in ker ga v gozdu drevje varuje viharjev. Zakaj še se je po drevju plazéče grmovje naselilo po gozdih, Z? Ker daje drevje jegovim vitkim in šibkim debelecem podporo. Kako pa služi grmovje drevju, A? Mu pomaga obsenčati tla. Kaj vidimo iz tega, B? Da služi drevje grmovju, a grmovje drevju.

Zakaj so pribežale v gozd razne trave in druga gozdna zelišča, D? Ker jim daje gozd zavetje pred viharji in ker jim ugajata senca in vlažna zemlja. Kako pa ona koristijo drevju in grmovju, F? Pomagajo obsenčati tla. Kaj vidimo zopet iz tega, Č? Da drevje in grmovje služi gozdnim travam in gozdnemu zelišču, a trava in zelišča drevju in grmovju. Zakaj so se praproti naselile po gozdih, A? Ker jim je treba sence, mokrotnega zraka in vlažne zemlje. Zakaj so se lisičjeki zasejali po gozdih, M? Ker ljubijo senco. Kako pa zopet praproti in lisičjeki služijo gozdnemu drevju in grmovju, K? Pomagajo obsenčati tla in vlažiti zrak.

Povej še jedenkrat, kako stojé po gozdih mahovi, R? Gosto. Da, gosto stojé. Ako natančneje pogledamo mahovje, zapazimo, da delajo spodnji deli njihovih stebel ob tleh gost pletež, zgornji deli na pletežu gosto zeleno trato. Pri tem tudi najdemo, da spodnji deli mahov preperevajo in trohné, dočim zgornji deli vsako leto poganjajo nove vejice in vršičke. Ponovi to, M? Še ti, Z! Še jedenkrat, B! Kaj ugledaš, ako vzameš šopek mahu v roko ter ga stisneš, L? Voda teče iz njega, kakor da bi stisnil napojeno gobo. Pomnite: Mahovi imajo posebno lastnost, v veliki meri v se in okoli sebe sprejemati deževnico in snežnico ter jo zadržavati, da ne odteče. Sprejeto vodo potem počasi spuščajo v zemljo, v zrak pa oddajajo soparje. Ponovi, kar sem sedaj povedal o mahovih, P?

Še ti, R! Kaj postane končno iz preperelih in strohnenih mahovih delov, D? Trohnevina. S čim se pomeša trohnevina, A? S prstjo. Kaj dá ta mešanica, Ž? Črno zemljo ali črnico — gozdno črnico.

Kaj odvrča od tal gosto mahovje, C? Solnčne žarke. Komu koristi voda, katero sprejemajo in počasi v zemljo spuščajo mahovi, V? Vsem gozdnim rastlinam. Komu koristijo sopari, kateri prehajajo iz mahovja v zrak, U? Tudi vsem rastlinam po gozdu. Kaj daje gozdnim rastlinam črnica, ki nastaja pod mahovjem, E? Obilo hrane. Kako torej koristijo mahovi gozdnim rastlinam, Š? Pokrivajo gosto gozdna tla ter varujejo korenine gozdnih rastlin pekočih solnčnih žarkov, napajajo zemljo ter ohranijo gozdni zrak vlažen, pod njimi se dela temna gozdna črnica, katera daje obilno hrane gozdnim rastlinam. (Se večkrat ponovi).

Kako koristijo gozdne rastline mahovom, M? Obsenčajo njihove nežne vejice in vršičke. Kje pa so mahovi gozdnim rastlinam nadležni, O? Po deblih in vejah. Zakaj, A? Ker storé menjavo plinov med rastlinskim telesom in zrakom težjo in ker se pod njimi redi raznovrsten mrčes. Ponovitev. Odnosaji med mahovi in drugimi gozdnimi rastlinami se še jedenkrat temeljito ponové.

(Dalje sledi.)

Razvrstitev učne tvarine za dvorazrednico.

(Sestavil Jos. Mešiček.)

(Konec.)

Šolski teden 34.—37. (Mesec junij).

	I. oddelek	II. oddelek
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) Mala in velika abeceda. Vaje v čitanji: str. 34.—39. b) 50. Kako cvetice rastejo. 44. Drevesce. (Etična ber. str. 44—52.)	a) 31. Ptice pevke. 33. Škorec. 35. Krokar in lisica. 36. Ne draži psov. 38. Modra miška. 40. Žaba in vol. b) 46. Lipa. 47. Ščinkovec ali zeba. (I. ber. štev. 51., 52., 55.—62.)
Pisanje	Vaje v prepisovanji.	Slov.: C, Č; O, A; G; E. Nem.: S, Sd; St, R; B, W; U, Ü, X.*
Nazorni nauk	Gozd. (Abecednik str. 69). Voda. (" " 72).	Gozd. (I. ber. 56. br.) Voda. (I. " 62. ")
Slovnica	—	Glagol. (Zač. § 13.; I. ber. 16. vaja.) Osební zaimki. I. " 17. ") Pomožni glagol biti. I. " 18. ")
Nemški jezik	—	Deli hiše. Domače živali. Vas. Mesto. (str. 57.—61.) Pravopis: f, s, ff, fs, ff; ie; stran 46, 47.)
Računanje	Število 14 in 15.	Številne vaje do 90.

*) Pismenke po vzorcih, kakor se nahajajo v Miklošič-evih Začetnicah.

Šolski teden 38.—41. (Mesec julij.)

	I. oddelek	II. oddelek
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) Bodi pošten (str. 47). 2. Pridna Rozika. b) 56. Studenček. 68. Veter. (Berilo str. 53.—64.)	a) 45. Velika lipa. 48. Želod in buča. 51. Strupovite gobe. 54. Slamnatí mož. 59. Zvesta ribica. b) 52. Prazen klas. 53. Zlate resnice. 64. Uganke. (I. ber. št. 63.—73, 75.)
Pisanje	Vaje v prepisovanji.	Slov.: P; R, B; S, Š; F, L. Nem.: D, R; Q, Ö; F, G, E; P, Z.*)
Nazorni nauk	Ribe (belica). Zemlja in zrak. (Abec. str. 61).	Krap. Zemlja in zrak. (I. ber. 68. br.)
Slovnica	—	Sedanji, pretekli, prihodnji čas. (Zač. § 15, I. ber. 19. vaja.) Spreganje glagolov. I. ber. 20. v.)
Nemški jezik	—	Vrt. Polje in travnik. Gozd. Voda. (str. 61.—65.) Pravopis: aa, oo, ee; ah, eh, (str. 48.)
Računanje	Število 16, 17 in 18.	Številne vaje do 100.

Šolski teden 42.—46. (Mesec avgust.)

	I. oddelek	II. oddelek
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) 5. Dom. 7. Ljubi svoje stariše. 9. Mlada koza in volk. b) 66. Solnce vse oživlja. (Berilo str. 65.—80.)	a) 58. Nепреvidnost. 60. Bečela in golobček. 62. Podkova. 63. Sekira in drevje. 67. Solnce in dež. b) 71. Zlati čas. Cesarška pesem. (I. ber. št. 78.—88.)
Pisanje	Vaje v prepisovanji.	Slov.: Z, Ž; D; H, K. Nem.: Z, B; R; C, Ch.*)
Nazorni nauk	Čas. (Abecednik str. 76).	Letni časi. Domovina. (I. ber. 84. br.)
Slovnica	—	Subjekt in predikat. (Zač. § 10; I. ber. 21. in 22. vaja.)
Nemški jezik	—	Zemlja. Nebo. Solnce in dnevni časi. Letni časi. (str. 66.—71.) Pravopis: fh. (str. 49, 50.)
Računanje	Število 19 in 20.	Nekaj računov z drobeci in o ceni stvari. (II. rač. str. 48.—64.)

*) Pismenke po vzorcih, kakor se nahajajo v Miklošič-evih Začetnicah.

Opazka. Ker se slovenske in nemške knjige za naše šole ravno predelujejo in se je nadjati, da se bodo stare knjige, po katerih je razvrstitev sestavljena, le še za malo časa rabile, hočem s priobčenjem razvrstitve za II. razred dotle počakati, da jo bodem po novih šolskih knjigah popravil.

Pedagogiški razgled.

Šolsko gibanje na Angležkem.

Plača po vspehih. — Učiteljski pripravniki. — Novi zakonik. — Brezplačnost. — Tehnična učilišča. — Šiba. — Domače naloge. — Počitnice. — Plave knjige.

Zadnji dve leti je šteti med najbolj plodonosni v oblasti ljudsko-šolskega pouka na Angležkem. Prejšnji šolski ustroj se je jel živahno napadati, branili pa so ga le slabo; nekaj novih zakonskih načrtov se je vsprejelo, nekaj pa pripravilo, ki so osnovno šolstvo v mnogih ozirih spremenili, ali pa vsaj imajo namen spremeniti ga. Mi bi radi te nove zakone ne le razčlenili in ocenili, temveč tudi izučili tok mišljenja od svojega izvora naprej na poti, da bi bolje spoznali razloge, ki so dokazali nujnost omenjenih zakonov.

Vprašanje, katero zanima najživahneje osebe, katerim je pri srci vzgoja na Angležkem, se tiče „Novega Zakonika“ ali uredbe za ljudske šole. Ta Novi Zakonik, ki ga je priredilo upraviteljstvo in predložilo zbornici lordov in zbornici prostakov meseca malega travna l. 1889., je izviral iz namena, nadomestiti prejšnji zakonik iz l. 1862., ki se je bil večkrat popravil, posebno pa leta 1870. Da se narava sprememb, katere bi se vsled tega zakonika naj zvršile v osnovnem poučevanju, pokaže v svetli luči, je neobhodno treba v velikih potezah očrtati šolski ustroj na Angležkem.

Osnovne šole so dvojne vrste: jedne poznamo po imenu prostovoljnih šol (voluntary schools); skoro vse so župnijske šole in imajo na čelu upravljevalni odbor, katerega člani so priprosti zasebniki; načelniku je jim navadno protestantski ali katoliški župnik; druge se bližajo bolj našim javnim šolam, upravlja jih odbor (school board), ki se obnavlja po izbiranji in ima pravico pobirati prispevsko stotino. Razven te posebnosti se vzdržavate obe vrsti učilišč z istimi sredstvi. Oni dobivate mnogo prostovoljnih prispevkov. Učenci plačujejo šolnino, koje znesek je po različnih krajih različen. Naposled jim še tudi država daje vsakoleten prispevek.

Ta denar, kojega določi parlament, se je delil na podlagi prejšnjega zakonika po zelo zamotanem sestavu, kojega poznajo pod imenom „plače po vspehih“ (payment by results). Vse učence kake šole je izprašal vsako leto posamič nadzornik iz čitanja, pisanja in računanja. Na podlagi takih skušenj se je sestavil imenik tistih učencev, ki so po mnenji nadzornikovem bili zrel, da prestopijo v viši oddelek. Recimo, da je izmed 100 učencev prebilo to skušnjo uspešno 85 učencev. V tem slučaju dobila je šola 85 pence (1 penny ali 10 centimes za 1°/_o) za vsako jednico povprečnega števila v vsakem razredu navzočih učencev. Bile so poleg teh še tudi druge podpore, n. pr. stalna podpora za vsakega navzočega učenca, podpora za razrede, kjer so se učili učenci neobveznih tvarin, n. pr. zemljepisja, zgodovine, francoščine, godbe itd. in podpora po občni vrednosti šole; sicer pa se nam zdi nepotrebno, na drobno pregledavati vse kollesje tega preestavljenega stroja.

Ta sestav plačevanja po vspehih bi na videz moral ustrezati posebno narodu, ki si navadno svoji v vseh stvaréh kupčevalsko spretnost. V teoriji je vsaka šola smela nadjati se plačila po kakovosti in količini zvršenega dela; v dejanskem življenji pa je ta teorija zadevala ob zapreke in težave brez števila, in učinki tega sestava bili so pogubni šoli. Pritoževalo se je od vseh stranij. Kraljeva komisija se je sestavila, je preučila vprašanje, pozvala pred se mnogo oseb, ki se pečajo z vzgojo, in v svojem poročilu, ali točneje v svojih dveh poročilih l. 1888. krepko obsodbo izrekla o prejšnjem sestavu.

Veliki angležki list „XIX. Stoletje“ je priobčil meseca vinotoka l. 1888. energičen protest proti takim razmeram. Skotski učitelji so se zbrali v mesteci Stirling meseca prosinca l. 1889, irlandski v Dublinu, angležki za svojega letnega zborovanja v Bir-

minghamu in posle v Londonu ter so izrekli iste tožbe in poprosili sprememb. Listine, takim potom objavljene, nam bodo omogočile, zbrati in razvrstiti ocene, ki merijo proti prejšnji šoli.

Otroci, se pravi, so prvi prizadeti po taki uredbi. Ker „veljave učiteljeve ne določujejo dobra vzgojevalna načela, ki učencem rodé sad še le v bodočnosti, temveč število učencev uspešno zvršivših svoje skušnje“, kaj je učinek tega?

Učenci so učitelju tako rekoč stroji, koje je treba naphati z raznovrstnimi znanostmi, da mu vržejo pri skušnji denarja. Nikar ne zahtevajte, da bi učitelj gojil otrokom razumnost; za to nima časa; treba mu je telovaditi, seštevati, narekovati, da se pripravi na grozni sodni dan nadzornikov. Poučevanje se vrši takim potom popolnoma mehanično: rutina se vsiljuje od vseh strani.

Nikar tudi ne pozabite, da se ocena učencev vrši v odsotnosti učiteljevi, ki seveda ve bolje ko kedorkoli soditi, kateri otroci so vredni, da se premestijo v višji oddelek. Tako postopanje povzroči, da je razlika med prvimi in zadnimi učenci po razredih pogostokrat zelo velika.

Ali ne samo učitelja, nego tudi deco prizadene taka uredba v najsvetějšíh zajmih. On trpi na ugledu, če ima prepogostokrat nesrečo na konci leta. Včasih trpi celo zgubo pri plači, ki je deloma odvisna na nekih učiliščih od prispevkov, koje mu zaslužijo učenci skušnje uspešno prebivši. V takih slučajih se pač težko ogne prepričanju, da je nadzornik njegov neprijatelj; on toži, da ta uradnik niti ne pozna ne ljudske šole, ali da je pristransk, ali da je prestrog. Včasih se tudi, kar se je zgodilo na Skotskem, peticije proti kakemu nadzorniku pokrijejo s podpisi in se pošljejo kakemu členu parlamentskemu. Toliko žalostnih učinkov ima za seboj uredba plač po vspehih.

Da-si je obsojalo vse stari zakonik, so se vendar različni nazori pojavili tedaj, ko je bilo treba nadomestiti stari zakon z novim. Kraljeva komisija se je razdelila na dve skupini: prof. Laurie, sestavitelj prvega šolskega zakonika na Angležkem, je prišel na shodu v Stirlingu do čisto posebnih zaključkov. Mnogo učiteljev je izreklo to prepričanje, da se državna podpora mora razdeliti med šole brez ozira na vspehe pri skušnjah. Med temi nazori se je država napotila po sredni poti ter razglasila novi zakonik.

Popustil se je prejšnji način plačevanja po vspehih skušnje, ki jo je prebil vsaki

izmed učencev. (Namesto take plače se je uredila občna podpora, ki se utegne premikati med 17 in 19 franki za navzočega učenca po vrednosti šole.) Na kakoršen način se bodo nadzorniki prepričali o vrednosti, zasluži, da se povdari posebe. Seveda je pouk, kojega so deležni učenci, velevažen činitelj; treba pa bode tudi ozirati se na nravstveno vzgojo, ki se jim daje, in pa na disciplino.

Nadzornik si bode o priliki letnega obiska in tudi posetivši kako šolo nepričakovano, lehkó stvoril dovolj točen pojem „o občem vtisu dotične šole, o vedenji učencev, o njihovi snažnosti in poslušnosti, o njihovi poštenosti pri skušnjah, o stopnji njihovega zanimanja, ki ga kažejo v svojem delu“. Lahko bode tudi videl, ali je v šoli disciplina dobra in je-li vzdržava učitelj, ne da bi mu bilo segati po skrajni strogosti, in če vzdržava svoj ugled brez nepotrebne ropota. Ozirati se mu bode poleg tega na šolsko poslopje in na stanje šolske oprave, da odbori ne bodo stiskali tam, kjer bi utegnulo biti učencem na kvar. Ako bi pa vspehi kake šole bili popolnoma nepovoljni, bi se podpora smela popolnoma ustaviti pod pogojem, da se je odbor o pravem času opozoril, tako da bi bil, ako bi si bil prizadeval, lahko šolo spravil na pravo pot. (Poleg te občne podpore so se nadaljevale posebne podpore, ki so priznane tistim učiliščem, kjer se učijo nezapovedani predmeti. Tako se je računalo, da odlična šola lahko dobi do 27 ali 28 frankov za vsakega učenca). Konečno se je dala učitelju oblast, da sme razrejevati učence na podlagi lastne odgovornosti, kakor bode vedel in znal.

Druge premembe tičoče se šol normalke, da-si je bilo o njih manj prepira, zato niso bile manjše važnosti. Prej ko smejo poprositi za sprejem v vzgojevališči, morajo učenci šolati se vsaj četiri leta poprek v kaki ljudski šoli kot učiteljski učenci (pupil teachers). Oni pomagajo učitelju pri njegovem poslu, in ta jih poučuje v prostem času, kadar ni šole. Novi zakonik je zahteval, da prej ko jih šolski odbor sprejme, morajo zvršiti svoje skušnje med prvim letom in da niso manj ko 14 let stari. Na konci še dveh let bi jih preskusil nadzornik in bi določil, ali smejo ostati pri poučevanju.

Odboru je bilo naročeno pod ostrimi kaznimi, gledati na to, da se učiteljskim pripravnikom da primerna vzgoja po ravnatelji ljudske šole. Vabili so jih, da bi se vestno pripravljali na skušnjo, sicer tudi s tem, da se jim v slučajih vspeha

polajša plačevanje zneska, kojega morajo pri vstopu plačati. Kar se pa tiče šol normalnih, so dobile pravico vsprejeti razven znotrajnih učencev določeno število zvanjih gojencev, kojim bi vlada priznala podporo 650 frankov in za vsakega izmed katerih bi odbori plačali 150 frankov. Mladenci, ki se posvetijo poučevanju po ljudskih šolah in ki nimajo prilike se šolati na normalnih, so dobili dovoljenje poslušati pod sličnimi pogoji posebne tečaje na vseučiliščih in gimnazijah.

Novi zakonik je očividno napredek proti staremu; vključno temu so ga živahno napadali, ker jednim ni dovolj daleč segal, drugim pa predač, in njegov sestavitelj, sir W. Hart-Dyke, ga je moral umakniti, prej ko je parlament končal svoje zasedanje l. 1889. Pri tej priliki pa je povedal, da to stori le mimogredé, da se bode zakonik predložil sledeče leto z nova. To se je res tudi zgodilo. Novi zakonik se je sprejel meseca sušca 1890. leta, ne da bi bil zadel ob resno nasprotovanje. 28. sušca l. 1890. se je poslala nadzornikom okrožnica, ki bi jim olajšala vpeljavanje novega zakona, ki bo slovel v zgodovini ljudskošolski na Angležkem pod imenom zakonika od l. 1890.

Neki drugi dogodujaj, ki vzbuja našo pozornost, je gibanje, ki se je vzdignilo za brezplačnost pouka, posebno v preteklih dveh letih. Predsednik shoda irlandskih učiteljev v Dublin-u, se je o tem predmetu izrazil tako-le: „Jaz sem za se uverjen, da prava rešitev problema bi bila ta, da se jamči učitelju primeren dohodek, ki bi se plačeval iz pristojbine, kojoj bi moral državi plačevati vsakdo, in da se uvéde istodobna uredba, ki vzgojo stori brezplačno in obligatorično. Takim potom bi se uničil glavni povod k sporom med stariši in učitelji in pa izgovor, kojega prvi radi navajajo, da jim manjka sredstev, ki bi jim omogočila pošiljati svoje otroke v šolo“.

Meseca svečana leta 1889. je gospod Chamberlain, mož izmed najglasovitejših politikov na Angležkem, izpovedal isto prepričanje. Postavil je brezplačnost pouka v prvo vrsto socijalnih problemov, si te morajo razrešiti prej ko prej, in je izrekal uverjenost, da bi morala vlada odpraviti šolnino in privoliti vsaki šoli tolik znesek kolikor plačajo učenci šolnine, ali pa plačevati podporo, ki se naj določi poprek po šolnini, ki se plačuje po ljudskih šolah na Angležkem. Meseca velikega travna istega leta je neki člen londonskega School Board-a predložil svojim tovarišem sledeči nasvet,

ki pa se ni vsprejel: „School Board želi ustanovo narodnega brezplačnega pouka, kjer se ne bo oziralo na nobedno versko posebnost“.

Naposled je še omeniti, da je neki aberdeenski poslanec nasvetoval postaviti, katera zahteva, da se deželni škotski vladi da oblast, odpraviti po tej deželi šolnino in plačati odborom vsoto, kojoj so doslej plačevali stariši. Po večmesečnih razpravah je parlament koncem malega srpana l. 1889. ukrenil sledeče naredbe: vsota 245.000 funtov šterling se bode posvetila na leto za plačevanje večega dela šolnine, ki znaša po vsej Skotski malo čez 300.000 funtov šterl. (7½ milijonov frankov). School-Boardi imajo pravico pustiti nekaj šol, kjer se naj plačuje šolnina, kjer pa se bode zato ljudskošolski pouk moral vršiti v večem obsegu in v večji dovršenosti.

Škotska vlada se je precej poprijela dela; stopila je v zvezo z vsemi šolskimi odbori po deželi in zakon se vrši od vinotoka 1889. leta naprej. Vspehi jegovi so bili ti-le: vlada se je dogovorila s 3006 šolami, katerih je na Skotskem 3123: izmed vseh teh ima pravico do šolnine samo 40. Na ogromni večini izmed šol (2200) otrokom ne bo treba plačevati šolnine v nobednem razredu, kjer je poučevanje obligatno, vštévši peti razred, ki je podoben 5. oddelku francoskih nadaljevalnih tečajev. Našlo se je celo najbogatejših 715 šol, kjer so sklenili šolski odbori na svoje stroške odpraviti šolnino v viših oddelkih zaradi podpor, koje daje vlada v nižih oddelkih.

Kakor vidimo, je pouk na Skotskem zdaj malo da ne brezplačen. Angležka vlada seveda tega načela ni vsprejela; g. Blafour se je v imenu ministerstva izrekel tako-le: „Jaz ne maram priznavati abstraktnega in metafizičnega prava, kojega bi stariši imeli, pošiljati svoje otroke v šolo, ne da bi plačevali. . . . Kar smo storili, je le uredba, ki nam dopušča neki znesek posvetiti kot podporo delavskim slojem, ki morajo plačevati šolnino“.

Vključno takim izjavam je očividno, da je vprašanje o brezplačnem pouku storilo velikanski korak v Zjedinjenem kraljestvu. Kakor govori angleški pedagogični list „Schoolmaster“, to, kar je dobrega za Skotsko, ne more biti slabo za Angležko in Irlandsko.

Neki angleški poslanec g. Buxton hoče spraviti vprašanje v parlament in je vže vložil sledeči načrt:

„Z ozirom na to, da je krivica po osnovnih učiliščih, kjer je pouk obligaten, zahtevati šolnine, je plačevanje šolnine po ljudskih šolah odpravljeno in primankljaj, ki bode nastal vsled tega, se bode poravnal s prispevkom javnega zaklada“.

Istega leta je parlament, prej ko je razšel, sklenil zakon 30. velikega srpana o obrtnem poučevanju in o poučevanju ročnih del. Ta zakon bode olajšal ustanovitev novih tehniških učilišč (technical schools), s katerim imenom nazivajo obrtske šole za Rokavovim prelivom. Vendar vlada, ki je predložila zakon, je izjavila, da ne more sprejeti v ta zakon nobedne uredbe glede na ljudske šole. Vkljub tej izjavi okrožnica izdana 28. sušca 1890. l. in razposlana nadzornikom, o kateri smo spregovorili vže višje, opominja te, da se na tujem po mnogih šolah vrše tudi ročna dela v vseh razredih in da ostali pouk, ki zanima učence bolj duševno, pri takem ravnanju ni nikakor ne na zgubi. Nadzorniki se poprosijo vsled tega, da bi oduševljali podjetja zasebnikov, ki bi utegnula gladiti pot urejanju ročnih del po ljudskih šolah, jih natanko preučiti in poslati ministerstvu podrobno poročilo.

V resnici se je to, česar vlada še ni mogla storiti sama, vstvarilo po nekih krajih po začetnem prizadevanju zasebnikov ali pa občinskih zborov. V Londonu se izbere vsako leto določeno število najboljših učencev ljudskih šol; pošljejo se v ljudsko palačo, čudovit zavod, ki omogoči delavcem zelo obljundenih okrajev vzhodnega dela glavnega mesta najti zdrave zabave za malo troškov. Ti učenci dobivajo tam resnobno (važno) vzgojo, kjer so spojeni pouk o kupčevalstvu, obrtstvu in vedah v harmonično celoto z delom po delavnicah in s telesnimi vajami. V Birminghamu, kjer se na pouk jako skrbno gleda, se je posrečil podoben poskus. V tem mestu deluje vže nekaj let neka, rekel bi mestna šola, ki je zelo podobna francoskim višim ljudskim šolam pretvorjenim v obrtske šole. Silno gibanje javnega mnenja, ki stopa v to mer naprej, nam budi upanje, da ti poskusi ne ostanejo brez nasledkov.

Med tem ko se je o teh postavnih načrtih razpravljalo, je vesela šolska mladina vršila svojo navadno nalogo. Brez kritičnega trenutka pa vendar-le ni ostalo, in lahko bi se bil kogarkoli strah polastil, da učenci ustavijo obiskovanje šol. Tako je bilo za dveh prvih tednov mesesa vinotoka l. 1889. Domišljijo otrok je živahno dimol dogodek,

ko so ladjeniški delavci ustavili delo in v dolgih sprevidih z zastavami hodili po mestu. Nagon posnemati, kakorkoli se zgodi kaj nenavadnega, ki se posebno mladeži rad poprime z veliko silo, jih je tiral začetkoma igrati „strike“. Kaj se je vršilo v teh mladih možganih? Govorili so med seboj, da tudi oni imajo težnje, koje bočejo povedati, in prostost, koju želé braniti. Osnovna pravica otroka kakor prihodnjega državljana, da ga nihče ne sme pretepati, ali se je oziralo na njo po šolah? Prisegli so si torej, da ne gredó v šolo, dokler ne bode izvita šiba iz rok grozovitneža, ki je ondi gospodaril.

Še neka druga pritožba se je oglasila, ne manj živa, ki je bila naperjena proti domačim nalogam. Kaj? ni-li dovolj strašno delati celi dan v šoli in potem se še trpinčiti doma, sredi obitelji? Potem pa zakaj bi bilo treba prebiti toliko časa po razredih? Zakaj bi naj bilo tako malo časa za odpočitek? Ker se je deca tako trpinčila, zakaj bi se ne znosila tudi ona; rekli so učenci, da ne gredó v šolo.

Res jih ni bilo. Bodi-si da so časopisi druge učence obvestili o tem, kar so počenjali jihovi tovariši v Londonu, bodi-si da je uporna sapa jela pihati po vsem „Zjedinenem Kraljestvu“, „strik“-i so se pojavili povsod, po vsem Skotskem, po severnem Angležkem, po deželi Galcev. „Strikovci so se napotili noseč pred seboj zastave, na katerih se je čitalo: „Proč šibo — proč domače naloge — pomanjšanje delavnih ur!“ podali so se k tistim tovarišem, ki so še hoteli v šolo, ter si prizadevali pregovoriti jih, da pristopijo jihovim nazorom. Včasih so se celo čete upornikov postavile pred šole preteč tistim, ki so hoteli iti v šolo. Včasih so lučali kamenje v okna, pobijali šipe in se drznoli celo pretiti učitelju.

Ali, Bog pomagaj! več ko jedenkrat se je zgodilo, da je ta stopil sè svojim žezlov v roki med nje in zgrabil tega ali onega izmed voditeljev. Beg je potem švignil vsem v noge, dečaki so vzeli noge pod pazduhe ter zapustili prapor. Na konec so posegli vmes stariši, katerim je brezumnost svojih otrok v začetku povzročevalo mnogo smeha; postava in red sta ohranila svojo silo, in mali uporniki so morali odpovedati se svojim tirjatvam in vrniti se v šolo.

„Plava knjiga“, koju dajejo med svet nadzorniki posameznih okrajev, nam proži priliko, seznaniti se z vspehi, ki se dosežejo po angležkih šolah. Materinske šole (Otroška zabavišča = Kinderbewahranstalten)

so na poti najvspanjšega razvitka, če smemo soditi po pohvalah, ki se jim pojó v vseh poročilih. „Če obiščeš najboljše izmed teh šol“, piše neki nadzornik, „čutiš, da na njih ni ničesar, ali pa prav malokaj prestrojiti in poboljšati. Veseli otročji obrazi, srečna razvrstitev opravkov in iger, pouk o stvareh, ki v polni meri zanimajo, vse ti kaže, da stojiš pred živim strojem, ki je dobro pripravljen za namen, po kojem teži“.

Zal da je skok od materinske šole do ljudske šole prevelik, in otroci na tem mnogo trpé. Obligatni predmeti: čitanje, pisanje in računanje se jim ne podajajo vselej na zadovoljiv način. Po nekaterih šolah res čitajo otroci živo, ali dosti več slučajev te prepriča, da otroci čitajo jednodlično, in kaže se, kakor da bi ne razumeli tega, kar čitajo. Pisava se navadno lahko čita, zato pa je računanje prepogosto popolnoma mehanično; na pamet se računa malo in takrat, kadar se, slabo. Kuharstvo, ki se uči na nekih dekliških šolah daje povoljnih vspehov in kaže, da se bode še zboljšala v bodočnosti kakovost puddingov in roastbeefov.

Pouk o neobveznih predmetih pa je zelo pomankljiv. Učenci se učé zemljepisja v mnogih šolah, ali „zgodovine in prvotnega pouka o vedah iščeš zaman“. Mnogo jih zapusti šolo, ne da bi bili zvršili oddelke; vzgoja 40% izmed njih se zdi starišem dovršena z desetimi leti. Iste tožbe zaradi nepovoljnega obiskavanja šol najdeš po vseh „plavih knjigah“. Vkljub postavi, ki izreka obligatno obiskavanje šol, so absence mnogo brojne.

Sledeča števila nas bodo uverila, da je res tako: na Angležkem računajo, da bi moralo biti vpisanih 5,752.000 otrok; v resnici vpisanih pa je le 4,687.000 (malo nad 81%), izmed teh pa je navzočih

3,615.000 (skoro 63%) poprek. Na Skotskem, kjer bi moralo biti vpisanih 804.000 učencev, jih je 650.000 vpisanih (81%) in poprek navzočih 502.000. Na Irlandskem jih je prisotnih okolo 50%. Zato se pa tudi ni čuditi, da se glasno razlega po deželi tirjatev, da se mora povišati starostna meja, do katere je učencem hoditi v šolo, in poostri postava, ki preti s kaznimi tistim starišem, ki svojih otrok ne pošiljajo redno v šolo.

Ta površni pregled angležkega ljudskega šolstva nam pač dovolj jasno kaže, kakoršen veter piha unkraj Rokavovega preliva. Novi zakonik, ki daje slovo pogubnemu plačevanju po vspehilih, ki resno teži po tem, da se preosnujejo pripravnice, in kjer se kaže prizadetje, pomnožiti mlado učiteljstvo vzgajeno na teh zavodih; brezplačnost v jednom izmed treh oddelov Zjedinjenega kraljestva, spodbujanje k poučevanju v ročnih in obrtnih delih, celo učenski strajk, ki je javnost opozoril, da se tu in tam učenci preostro kaznujejo; konečno naperi, ki se delajo, da bi se postavi o obveznosti pripomoglo do veljave; vse to so dogodki, ki niso brez važnosti.

Preostaja seveda še mnogo posla, in če ne drugega, vsaj tega, kojega smoter je stalnost učiteljev; upati je, da bodo Angleži, ki so se dela vže poprijeli, vedeli in znali doseči svoj namen po načelu, ki jim je bilo vodilo, ko so si urejevali svojo narodno cerkev in svoj političen ustav, in ki se da izreči tako-le: Nikdar ne popustiti popolnoma preteklosti, temveč naslantjati se na njo kakor na izhodišče, pretvoriti jo na boljše. Takovo postopanje je sicer počasno, ali ima pred vsakim drugim to prednost, da je zanesljivo.

Za „Annuaire de l'enseignement primaire 1891“ spisal E. Etienne, poslovenil Pr. A. Vrvarjev.

Slovstvo.

Knjižnica družbe sv. Cirila in Metoda. Na svitlo daje in zalaga družba. — IV. zvezek: *Pesni Valentina Vodnika*. Uredil Fr. Wiesthaler. — Cena zvezku 15 kr., vezanemu 20 kr.; 100 izvodov skupaj 10, oziroma 15 glđ. — S tem naslovom izdala je družba sv. Cirila in Metoda IV. zvezek svoje društvene knjižnice ter objavila zlasti za slovensko

mladino *Vodnik-ove pesni*. Pridrževaje si podrobnejo oceno te knjižice za drugi pot, želimo, da bi se ta slovenski mladini popolnoma primerno urejena zbirka V. Vodnik-ovih pesnij prav udomačila med slovenskim narodom ter našla med njim mnogo kupcev. — Priporočamo ob jednom tudi prejšnje zvezke knjižnice sv. Cirila in Metoda.

Učiteljski shod v Pragi

dne 6., 7. in 8. avgusta.

V zlati Pragi na Zofijnem otoku zbralo se je 6. t. m. toliko slovanskih učiteljev, da v največi dvorani,* kar jih ima Praga, niso našli vsi prostora, ter se jih skoraj polovica vseh ni mogla vdeležiti zborovanja. Severo-slovanskim učiteljem in učiteljicam pridružilo se je tudi nekaj jugoslovanskih bratov: Hrvatov in Slovencev.

Okolo 9. ure — po sv. maši, koja je bila ob 8. uri v cerkvi sv. Vojteha — otvori predsednik „Ustředního spolku jednot učiteljských v Čechách“, gosp. J. Kral zborovanje z prísrečnim pozdravom do vseh navzočih. Posebno navdušeno bil je od Čehov sprejet oni del pozdrava, ki je veljal od juga došlim gostom: hrvatskim in slovenskim učiteljem in učiteljicam. Na to predstavi predsednik zboru I. podžupana gosp. dr. Eiselta, kateri skupščinarje v imenu občine pražke prísrečno pozdravi. On omenja zasluge českega učiteljstva gledé razstave, visoko čislajoče izdelke njih uma in dlani. Med drugim pravi, da po izreku strokovnjakov šolski oddelek zavzema prvo mesto, da še ni bil nikdar na nikaki razstavi tako obsežno in tako sistematično zastopan, da to je njih zasluga. Povabi jih obiskati pavilon mesta Prage, kjer je tudi šolstvo bogato zastopano ter želi zboru obili vspéh in konča z „Nazdar“ zborovalcem. „Slava Praze! Slava! Slava!“ zaori po dvorani.

Za njim nastopi Hrvat gosp. Fabkovič ter po kratkem uvodu v Češćini govori hrvatski blizo tako-le: „Prečislani bratje i sestre! Osredni odbor „Saveza hrvatskih učiteljskih družtava“ počastil me je Vam prinesiti pozdrave bratov Jugoslovanov in izraziti Vam jih sočutja. Hrvatsko učiteljstvo, predragi bratje in sestre, trudi se Vas spoznati v prepričanji, da ste prvi, ki ste pravo pot nastopili v blagor českega naroda. To dokazujejo nam vspehi, ki ste jih dosegli kot vestni patrijotični odgojitelji in učitelji. Svosti si, kaj dobroje českomu narodu, odgojujete njegovo mladino po svoji najboljši volji in vesti, a v svoji pravičnosti vendar tudi mladini drugega naroda ne delate najmanjše krivice! Po vašem vzvišenem hrepenenji, polnite Vi srca vam izročene mladine z enakimi čuti, polnite nje duh in srce z vsem lepim in dobrim v prepričanji, da s tem jo

oživljate, jo hranite z hrano, ki jo dela krepko, delavno in brezpokojno.

Česko učiteljstvo si je v svesti prepotrebne svobode, prepričano je, da le v svobodi razvija se duh naravno, sicer pa mora hirati. Zato zahteva svobodo za se in svoj narod in prepričani smo da želi svobode tudi drugim narodom, posebno nam svojim slovanskim bratom in sestram, ker le v svobodi je moč razvitka, moč napredka, po besedah blestajoče se zvezde Slovanstva: „Sam svobody kdo hoden, svobodu zna važiti kazdou, a kdo do pout jima otroky, sam je otrok“. — Osredna zaveza naložila Vam je težke naloge, v katere se vam bode danes uglobiti. Prva ima v sebi vzvišeno tvarino, ki me spominja govorov Jana Kollar-a: „Kázně a reči“, katere sem čital pred 50 leti. Vse so lepe in pomenljive, a najlepša med vsemi je „Narodnost in vera kot sestri“, katera me je vodila vse življenje po težki poti svojega poklica in mi dajala moči delovati v patrijotičnem in verskem duhu. V tem smislu, predragi, rešiti imate veliko nalogo.

Kar se tiče 2. točke „odgojitve odrasleje ženske mladine“, ste dalje ko mi; nam je posebno na sreči ženska mladina v mestih. Ako bodete v tem smislu kaj vspešnega in blagotvornega okrenili, gotovo bodemo prvi, ki vam bodemo sledili.

V zadevi 3. točke „patrijotičko delovanje v prid ljudstva“ prepričan sem, da jo bo česko učiteljstvo častno rešilo. Česke šole vstvarile so narod zaveden, one storile so največ poleg narodne literature, da se vam narod tako lepo razvija v vednosti in umetnosti, to dokazuje nam jubilejna razstava — delo, s katerimi se Čehi in njih brati ponašajo, katero pravicoljubavi narodi proslavljajo, katero pa tudi vzbuja zavist v sovražnih očeh in je Vašim in našim sovražnikom trn v peti. Prejmite presrečne pozdrave osrednega odbora „Saveza hrvatskih učiteljskih družtava“, ki se Vam čestitajoč klanja in Vas prosi: ostanite mu zvesti duševni zavezniki tudi na dalje. Živile učiteljice, živili učitelji naroda Českoga!

Za tem nastopi dr. Herold od skupščinarjev burno nazdravljen. Pozdrav tá reklamuje najprvle za svojo stranko, ki spretno zagovarja interese učiteljstva in šolstva, katera pa tega ne stori v interesu stranke ampak le v prepričanji, da je šola najznamenitejši činitelj v narodu, in da le ona ga more storiti samostojnim. Obljubuje, da hoče

* Dvorana na Zofijnem otoku sprejme lahko 4000 oseb.

njegova stranka šolo vselej zagovarjati, ne morebiti, ker želi to učiteljstvo, marveč ker zahteva tako naprednost ljudstva. Stranka njegova skušala bo vedno učiteljstvo svobodnim ohraniti. Učiteljski shodi so velikega pomena, ker kažejo, kako znatni činitelj je učiteljstvo v narodu in ker učiteljstvo spozna kaj zamore doseči, ako je jedino in združeno v trdno falango.

Na to prevzame besedo voditelj hrvatsko-pedagoškega društva g. M. Kobali, povdarjajoč, da je Hrvate ljubezen do sobratov semkaj privedla, da se čutijo nekako poživljeni vidoči napredek českega naroda, kateremu je dalo učiteljstvo podlago. Pozdravlja učiteljstvo v imenu pedagoškega društva in želi njegovemu zborovanju najboljšega vspeha.

Gospod Žega pozdravlja potem Čehi v imenu Slovencev ter pravi primeroma: Tudi Slovenci od sinje Adrije in lepe Kranjine prihiteli smo čuvši o velikih delih vašega uma in vaše dlani, da si ogledamo vaš napredek in se z Vami veselimo slave, ki Vam doni od vseh pravicoljubnih narodov. Veliko smo pričakovali, a še več našli; vaša dela presega naše nade v obili meri. Živeli narod česki! Živili jega učitelji in učiteljice! Slava vam bratje! Slava! Slava!

Po tem nastopi častitljivi starček, učitelj iz Prage in državni poslanec g. Sokol od zbora navdušeno pozdravljen, da poroča o predmetu:

„O versko-nravni vzgoji v ljudski šoli.“ V dolgem zanimivem govoru povdarjal je zasluge učiteljstva pri vzgoji šolske mladosti ter je zavračal predbacivanja, češ, da se mladina ne vzgaja npravno. Konečno predlaga zboru v sprejem nastopno resolucijo:

„Z ozirom na pojave, ki zahtevajo, da dobé javne ljudske šole verski značaj, izreče dne 6. avgusta 1891. leta pri shodu zbrano česko učiteljstvo, da se drži resolucij, katere so se sprejele pri shodih českega učiteljstva l. 1880. v Pragi, l. 1882. v Plženji in 1886. v Pragi in v novič izjavi:

1. Po državnih zakonih je verska odgoja in verski pouk izročen cerkvenim zavodom; oni imajo tudi jegov nadzir, torej morejo biti jedino oni zanj odgovorni.

2. Pouk v drugih učnih predmetih in odgoja imajo se po tem takem ravnati po temeljnih načelih vednosti.

3. Ker je nadzorovanje verskega pouka in odgoje cerkvenim oblastvom izročeno, smemo zahtevati, da se izroči nadzorovanje drugega pouka in odgoje strokovno izobra-

ženim možem zlasti ljudsko- in meščansko-šolskim učiteljem.

4. Potrebam českega naroda more za-doščevati jedino le javna šola, ki je vsem veram jednako dohodljiva in vsem jednako pravična, le ona zadostuje prostosti vere in vesti, kakor sta nam vže v državnih zakonih zagotovljeni.

Z ozirom na moralično odgojo česke mladine mora pa učiteljstvo sledeče zahtevati:

1. da se materijelno stanje učiteljstva zboljša, da postane bolj neodvisno in v socialnem oziru prosteje.

2. da se neutemeljeno poniževanje učiteljskega truda kaznuje in avtoriteta učiteljev po gosposki varuje.

3. da ne bodo šole in razredi učencev prenapolnjeni.

4. da se učenci šoli po olajšavah ne odtegujejo razven če je po razmerah neobhodno potrebno, ampak da se vpliv šolske odgoje podaljša s popolnitvijo ljudskih šol z meščanskimi, strokovnimi in nadaljevalnimi šolami

5. da se šolsko nadzorstvo na odgojo ravno tako ozira, kakor na pouk.

Ko sta še dva učitelja govorila o teh resolucijah prejete so bile soglasno.

„O odgoji zreleje ženske šolske mladine“ — 2. točki dnevnega reda — govoril je učitelj g. J. Ružička. Poročevalec pravi, da je za odgojo zreleje deške šolske mladine skrbjeno po meščanskih, srednjih, strokovnih in nadaljevalnih šolah; a za nadaljno izgojo deklic ne zgodi se ničesar; one so izstopivše iz ljudske šole takoj same sebi prepuščene. Vsa Češka ima razven mesta Prage samo pet dekliških nadaljevalnih in jedno gospodinjstvo šolo. Dekliško nadaljno izobraževanje nam je neobhodno potrebno za nadaljni razvoj naroda. Zaostalo pa je le, ker je naprava takih zavodov občinam prepuščena in ker stariši sami jih naprave ne zahtevajo. Konečno priporoča napravo dekliških zavodov, kjer bi se odgojevale narodne skrbne gospodinje. K tej točki povzame besedo še gospodična Čada. Ona meni, da se imajo deklice razdeliti v tri oddelke, v one bogatih starišev, ki so preskrbljene z vsem; v one siromašnih starišev, katere privadijo delu in je tako tudi preskrbijo — in v one srednjega stanú. Te niso odgojene k delu pa tudi možitev jim ni zagotovljena, zato ostanejo dostikrat brez kruha. Za te mora se kaj zgoditi. Tem more jedino le izobražba pomagati, a v tem oziru je na Českem še slabo. Nahaja se tu samo jedna ženska za-

druga pridobitljivosti in jedno žensko učiteljsko izobraževališče. Na Angležkem in Francoskem skrbi se za deklice.

V izrejo odgojevalk napravijo naj se odgojevalne šole, v katerih se bo posebno učila literatura in jeziki, vzgojeslovje in ročna dela. Spodobilo bi se tudi napraviti šole v odgojo strežnic bolnikov in gospodinjske šole. Konečno pravi gdč. Čada: Oskrbite českim deklicam dostojno odgojo, oskrbeli ste si v bodočih narodnih bojih znatno podporo čvrste armade! Sprejmejo se sledeči nasveti:

„Oziraje se na odgojo dekliske mladine določi skupščina:

1. Kakor za dečke, tako se imajo tudi za deklice napraviti potrebni zavodi v praktično nadaljno izobraževanje.

2. Sreča deklice ni odvisna od jezikov, ki se jih priučijo v šoli, marveč od razuma, gospodinjstvo dobro voditi, za družino skrbeti oziroma se tudi samostojno živiti.

Zaradi tega je potrebno:

1. da, kakor imamo za dečke nadaljevalna izobraževališča se napravijo jednaka tudi za deklice.

2. da se napravijo oziraje se na krajevne razmere tečaji za izobražbo deklic v gospodinjstvu, odgojevalstvu, kupčijstvu in obrtnijstvu in se

3. deklicam, ki so bolj nadarjene, da priložnost se nadalje izobraževati, da jim bo moč kedaj narodu duševno koristiti.

Predsednik gospod Kral zahvali praško mestno občino na prijaznem sprejemu in sklene skupščino s trikratnim „Slava“-klicom na presvitlega cesarja. Slava! Slava! Slava! zaori po vsej dvorani.

Ob 2. uri popoldan bil je v velikej dvorani na Zofijnem otoku banket, zvečer pa so deležniki shoda šli k predstavi v narodno gledališče.

F. R.

Dopisi in druge vesti.

Iz ptujskega okraja. (Skupna okrajna učiteljska konferencija za šolske okraje Ptuj (okolica), Ormož in Rogatec, dne 3. avgusta v šoli ptujske okolice.) Prvosednik: c. kr. okr. šolski nadzornik Ranner, jegov namestnik nadučitelj Robič, zapisnikarja gg. Kosi in Lovrec.

Navzočih je 92 učiteljskih oseb, med temi 81 glasujočih in sedem gostov (preč. gosp. veroučitelj Pajtler iz Hajdina, g. učitelj Suher iz Ptuja, gg. učiteljskišniki Čeh, Bezjak in Serajnik in učiteljici ž. r. del Serajnik iz Gore in Schönwetter iz Ormoža.)

I Ko so učitelji-pevci navdušeno odpeli učiteljsko himno „Zavezna“ in cesarsko pesem, obedve spremljevaje z orkestrom pod vodstvom gospoda Zupanič-a, otvori gospod prvosednik konferencijo z ogovorom, s katerim najprej vse zbrane prijazno pozdravi, potem pa izjavi našo udanost do presvitlega cesarja, kateremu zakličemo navdušeno trikrat „Živio!“

Na dalje se prvosednik spominja umrlega gosp. naučnega ministra viteza Hasner-ja, umirovljenega gosp. dež. šolskega nadzornika, dvornega svetovalca Rožek-a in v Maribor prestavljenega g. okrajnega glavarja Marek-a, katere učiteljstvo ohrani v hvaležnem spominu in še našega novega g. deželnega šolskega nadzornika dr. Jarc-a, katerega smo po brzojavki spodobno pozdravili. Predsednik se spominja tudi umrlih sotovarišev, gg.: Pugl, Kranjčič in Goznik. V znak sožalja vstanejo navzoči raz svojih sedežev.

II. Prvosednik prečita nekatere ukaze in odloke visokega c. kr. deželnega šolskega sveta in druge dopise.

III. Prvosednik poroča o svojih opazkah gledé nadzorovanih šol. V svojem obširnem poročilu razvija stanje šolstva v ptujskem političnem okraju, katero z ozirom na priskrbitev novih šolskih poslopij in na razširjanje šol kaj čvrsto in veselo napreduje, za kar gosp. prvosednik dotičnim šolskim občinam, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom izreče svojo pohvalo. Prvosednik tudi priznava, da velika večina učiteljstva svoje stanovske dolžnosti natančno in vestno spolnjuje in da si vstrajno in delavno prizadeva, doseči učni smoter, ter tako povoljno napredovanje v posameznih učnih predmetih skazati. Na dalje je g. prvosednik še govoril o šolskem obiskovanji in o njegovih olajšavah, o disciplini, o poučni metodi in o pospeševanji zdravja. — Za njegove dobrohotne opazke naj mu bo na tem mestu izrečena prisrčna zahvala.

IV. Gosp. nadučitelj Kavkler poroča o načelih za preosnovo slovenskih beril ter prečita svojih 15 tez (glej let. „Popotnik“, štev. 13, str. 215). Prvo tezo je tako-le predrugail: „Gledé na kategorijo šol po Slovenskem in na razdelitev strok v razrede oziroma oddelke je treba dvoje izdaje, a) dvodelna čitanka za 1- in 2-razrednice, b) tridelna čitanka za 3-, 4- in 5-razrednice“. Debate se vdeležijo gg. Kosi, Breznik, Žiber, Mejovšek, Možina, Zopf, Porekar, Megla in predsednik; vse teze smo soglasno odobrili in sprejeli. Predsednik je v svojem in v imenu zbo-

rovalcev izrekel poročevalcu na njegovem velikem trudu zasluženo zahvalo. (Živio Kavkler!*)

V. Gosp. učitelj Mejovšek je prav dobro govoril o pospeševanju telovadskega pouka ter zahteval v svojih tezah a) telovadišča in telovadna orodja, b) da se naj ta pouk goji celo šolsko leto in ga naj oskrbava oni učitelj, ki ima za to največjo spretnost, c) da naj redne, proste vaje in igre prevladujejo vaje na orodji, d) da naj se pri šolskih izletih in veselich javno skupne telovadne vaje gojé.

Gospod Kosi še tem tezam pristavi sledeče: e) merodajna oblastva naj delujejo na to, da se slov. učiteljišnikom ponudi prilika, vaditi se v telovadnem pouku tudi v slov. jeziku, f) v ta namen naj se izberó iz sedanjih slov. telovadnih knjig najboljša in najkrajša telovadna povelja, ter naj se sestavi na podlogi teh navod za poučevanje telovadbe, g) ozira se naj tudi na nemške izraze, ker se telovadba tudi s pomočjo nemškega jezika poučuje. Po kratki debati, katere so se vdeležili gg. Šalamun M., Robič in Košar, smo vse teze sprejeli jednoglasno, potem pa smo se podali na telovadišče okoliške šole, kjer je gosp. učitelj Zopf z svojimi učenci izvrševal redne in proste telovadne vaje, vaje s palicami pa tudi na drogu tako izvrstno, da smo učitelja in učence počastili z obilnim odobravanjem.

VI. Gospod učitelj Stoklas je govoril o zgodovinskem pouku gledé avstrijsko-ogerske monarhije in Njene Najvišje dinastije. To razpravo, v katerej se je poročevalec preveč oziral na pouk v občni zgodovini, je dopolnjeval g. nadučitelj Zadravec z dvema tezama, v katerih priporoča a) spomenske table o zgodovinsko-imenitnih osebah z letnimi številci, b) obravnavo znamenitih zgodovinskih dogodkov avstrijske zgodovine o njih pomenljivih dneh. Gosp. Kavkler še tema tezama pristavi nasvet, naj se v prihodnji izdaji slovenskih čitank izpusté ona zgodovinska berila, ki opisujejo natančno krvave boje ter se naj nadomesté s kulturno-zgodovinskimi spisi. Debate so se vdeležili gospodje Štrenkl, Farkaš in Mejovšek, potem smo pa obedve tezi s pristavkom odobrili.

VII. Po gosp. c. kr. okr. zdravniku pregledan tabelaričen sestavek najimenitnejših naukov o varstvu zdravja za mladino se vrne dotičnemu odboru z naročilom, da ga po nasvetu zdravniškega strokovnjaka dopolni, oziroma popravi. (Poročevalec g. Robič.)

VIII. O stanji šolskih vrtov poročata gg. Robič (Ptuj) in Jurša (Ormož); v šolsko-vrtni odsek za rogački okraj pa se izvolijo gg. Sekirnik, Bezjak in Čokl.

IX. O stanji in porabi okr. učiteljskih knjižnic poročajo gospodje Možina (Ptuj), Jurša (Ormož) in Dreflak (Rogatec).

X. Sklene se prošnja na vis. dež. šolski svet, da ostaneta ptujskemu šolskemu okraju dva zastopnika za deželno učiteljsko konferencijo, akoravno je poprejšnji ptujski šolski okraj zdaj razdeljen v dva okraja (mesto in okolica).

Ker je dnevni red pri koncu, izrazi g. prvo-

sednik svojo zahvalo vsem, ki so se potrudili, da smo mogli konferencijo tako lepo in redno v šestih urah izvršiti ter nam vsem želi vesele počitnice. Ravno tako smo se tudi mi po g. podpredsedniku zahvalili g. nadzorniku za njegovo spretno vodstvo konferencije, želeč mu, da bi tudi on zopet čvrst na duhu in telesu z nami pričel novo šolsko leto ter smo predsedništvu zaklicali krepki „Živio!“

Sv. Trojica v slov. gor. (Konferencija.)

Dne 6. avgusta t. l. se je vršilo v Mariboru v prostorih učiteljišča uradno učiteljsko zborovanje za bistrški in lenarčki šolski okraj. Zborovanje, kateremu je predsedoval c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Franc Janežič, se je otvorilo ob 9. uri. Ko si izvoli svojim namestnikom g. F. Windisch-a, skupščina pa zapisnikarjema g. Koletnik-a in gospodično Turk, predstavi g. prvosednik ravnatelja mariborborskega c. kr. učiteljišča g. H. Schreiner-ja; c. kr. vadniškega učitelja g. Vavroh-a; meščanskega učitelja g. Sket-a ter nadučitelja g. Šac-a, kateri so se zborovanja kot gostje vdeležili.

Na to se spominja v prav korenitih besedah blagohotnosti Njegovega veličanstva presvitlega cesarja za narodno omiko in za narodno šolo sploh ter pozivlja navzoče, da izrazijo svojo vdanost ter hvaležnost do presvitlega cesarja s trikratnim „hoch“. Temu pozivu so se navzoči odzvali z navdušenim gromovitim: „Živio!“

Predno preide g. prvosednik k rešitvi dnevnega reda, spominja se dveh prijateljev narodne omike, katera sta si za šolo mnogo zaslug pridobila in v teku tega leta težavni jarem izpregla, namreč deželnega šolskega nadzornika in dvornega svetovalca, gosp. J. A. Rožek-a, ki je stopil v pokoj ter bivšega okrajnega šolskega nadzornika, sedanjega državnega poslanca, gosp. F. Robič-a. V znak spoštovanja ter hvaležnosti do omenjenih gospodov so navzoči vstali raz svojih sedežev.

Pri rešitvi dnevnega redú opozori g. prvosednik najpoprej šolske voditelje, kateri imajo šolske vrte, ter so dobivali od vrtnarskega društva semena, da ne pozabé poročati o kaljivosti semen.

K drugemu poroča o opazkah, katere si je nabral pri nadzorovanji posameznih šol. V občé priporoča vsakemu učitelju vestno pripravo za pouk, potem da se poslužuje pri pouku pismenega ter slovniško pravičnega jezika. Lokalno narečje naj se le na najnižji stopinji in le toliko rabi, da mladina govor razume; nadalje zahteva vestno korekturo, brez katere nimajo pismene naloge nobednega pomena. Preidoč k naštevanju opazk pri posameznih predmetih priporoča pravilno čitanje, pridno gojenje računanja z glave, buđenje patriotizma pri zgodovini, gojitev petja: veselih pa tudi cerkvenih pesmij, itd. H koncu konstatuje radostnega srca, da je bil poučni vspeh gledé večine šol zadosten, na nekaterih pa celo zelo dober.

Na to nastopi c. kr. vadniški učitelj, g. Vavroh, kateri je iz prijaznosti prevzel referat o ameriškem risanju. Gospod je poročal jako obširno ter kazal kako se da doseči vspah v predmetu. Podal je tudi nekak načrt vsega risanja. G. prvosednik se mu na prijaznosti in na njegovem trudu prisrčno zahvali. Navzoči pa so vstali ter mu zaklicali: „Na zdar!“

Potem je govoril gospod Gaber: „O napakah, katere se nahajajo med šolsko mladino ter o pripomočkih, kako bi se dale te odstraniti“. Poročevalec je svojo nalogo izvrstno rešil ter pokazal, da se s prašanjem resno bavi in svoje nazore tudi praktično izvršuje. Z rešitvijo smo bili vsi zadovoljni.

Po kratkem prestanku poročal je gosp. Kovačič „o elektriki“ in sicer teoretično; praktično pa je nadaljeval in izvršil to nalogo gosp. Črnko. Žalibog, da vsled vlažnega zraka ni bilo mogoče vseh poskusov na tančno napraviti.

Gosp. prvosednik se vsem trem referentom na njihovem trudu zahvaljuje.

Iz poročil knjižnih odsekov povzamemo, da je v Slov. Bistrici stanje isto, kakor lani; lenarčka knjižnica se je za nekaj knjig pomnožila. Stalni odbori ostanajo za oba okraja, kakor do sedaj.

Kot zadnja točka dnevnega reda so bili razni predlogi.

Gosp. Mocher priporoča podobe cesarjev habsburške rodovine, izdal dr. Rup. Přecechtěl v nakup za šole. Gosp. prvosednik objubi, da hoče ta predlog, oziroma priporočbo pri okrajnem šolskem svetu podpirati.

Velike važnosti je drugi predlog Mocher-jev: „Kakor znano morajo vsled ukaza vis. c. kr. dež. šolskega sveta učitelji svoje pobotnice vže 28. oziroma 26. dne vsakega meseca c. kr. davkarijam izročiti v likvidiranje. Ta vpeljava ima posebno za učitelje, kateri stanujejo daleč od davkarij, mnogo neprijetnosti pa tudi nepotrebnih stroškov“. Stavi torej predlog: „Učiteljstvo bistriškega in lenarkega okraja, zbrano pri konferenciji, prosi g. prvosednika da blagovoli pri c. kr. deželnem šolskem svetu na to delati, da se ovi ukaz zopet prekliče, ter ima morebiti samo za one učitelje veljavo, kateri stanujejo na sedežu davkarije“. Predlog se je jednoglasno sprejel. Gospod prvosednik pa tudi objubi prošnjo v povoljno rešitev priporočati. *)

Precej živahen razgovor se je vnel pri vprašanji detikajoč se vpeljave novih pisank in risank. Razgovora so se vdeležili gg. Mavrič, Tribnik, Kristl in Kovačič. Slednjič se je sklenilo, da ostanemo pri Prettenhofer-jevih pisankah in sicer radi tega, ker založnik teh učnih pripomočkov mnogo dobrega stori ubogi šolski mladini s svojimi gratis-sešitki. Črke za pisanje se pa naj na nižji stopinji rabijo po vzorcih v Začetnici in Prvi nemški čitanki.

*) Dobro bi bilo, ako bi učiteljstvo pri vseh konferencijah cele Štajerske stavilo jednak predlog.

Opazka por.

H koncu se zahvaljuje gosp. prvosednik vsem, ki so kaj pripomogli, da se je zborovanje dobro obneslo. Omenja tudi, da je posel okr. šolskega nadzornika — akoravno težaven posel, kaj rad prevzel, posebno ko sta ga c. kr. namestniški svetovalec, g. baron Hein ter državni poslanec, gosp. Robič zagotovila, da dobi v svoje področje vzorno učiteljstvo. Želi, da bi tudi zanaprej tako ostalo, ne samo med seboj sloge gojilo, nego tudi z duhovništvom, občini ter šolskimi oblastvi v slogi živele; kajti le tako bode mogoče vsestransko delovati v korist mladine, blagor domovine ter veselje starišev.

Namestnik, gosp. Windisch se zahvaljuje gosp. prvosedniku na njegovem trudu ter za podane migljaje zagotavlja ga, da se bode učiteljstvo vsikdar trudilo vse storiti v prosep drage nam mladine ter narodne odgoje. Kovačič.

Iz Radovljice dne 4. avgusta. V sredo dne 22. julija zbrali so se učitelji radovljiškega okraja na Bledu k običajni okrajni učiteljski konferenciji. Razum radeškega g. učitelja so bili navzoči vsi, ko je otvoril gospod okr. šolski nadzornik Jakob Aljaž zborovanje.

Po običajnih opazkah zadevajajočih šole tega okraja, omenil je gospod župnik, da mu je zadnjikrat čast predsedovati zborovanju, ker se je moral vsled preobitega drugega opravila odpovedati častni službi okr. šolskega nadzornika.

O slogi in kolegijalnosti med učiteljstvom govoril je prav dobro g. nadučitelj Josip Žirovnik; istotako pohvalno sta rešila svojo nalogo poročevalca g. nadučitelj Rihtaršič in gospica učiteljica Nežika Droll-ova, govoreč, kako gojiti ljubezen do prevzišene cesarske rodbine.

Na predlog poročevalca gosp. H. Podkrajšek-a ostanajo z ozirom na ministersko odredbo z dne 29. maja t. l. tudi v prihodnjem šolskem letu iste učne knjige v rabi.

Pri volitvah so bili izbrani v stalni odbor gospodje: Kovšca, Podkrajšek, Rozman in Turk, a v knjižnični odbor gospodje Planecki, Podkrajšek, Rozman, Simon in Turk. Volitev dveh zastopnikov delegatom deželne učiteljske konferencije ni se vršila tako gladko, kakor bi bilo z ozirom na solidarno postopanje učiteljev tega okraja v obče želiti. — Izvoljena sta bila naposled gospoda M. Kovšca in D. Bernard, slednji v ožji volitvi z g. J. Medič-em.

Fram. (Dijaška veselica.) Dne 19. julija t. l. *) smo priredili mariborski učiteljski abiturijenti — Slovenci v Framu dijaško veselico. Bila je menda prva te vrste, ali vsaj dolgo vže ni bilo kaj jednakega. Ravno zaradi tega smo nekako boječe pričakovali določeni dan. Sedaj pa, ko nam je vže pretekkel, prehitro pretekkel, lahko rečemo, da se je vse tako vršilo, kakor smo si le zamogli želiti. Popolú-

*) Po naključbi zakasnjeno.

Uredn.

dne omenjenega dne se je zbralo v Štampfl-ovem vrtu mnogo odličnih gostov. Posebno smo se razveselili prihoda svojega ljubega, nepozabljenega učitelja dr. B. . . . — Počastilo nas je tudi lepo število gospodov učiteljev in celo mnogo drugih vrlih gospodov, gospá in krasnih gospic slovenskih.

Ob pol štirih se je začela zabava. Po pozdravu se je igralo in peto, da je bilo veselje. Sledili ste tudi dve besedi.

V prvi je naš tovariš Z. . . navdušeno govoril o ljubezni do domovine in do očetnjave. Na koncu se je zaklicalo od vseh, kakor iz jednega grla na našega presvitlega cesarja trikrat: „Živel!“ vmes pa je donelo pokanje možnarjev. V drugi besedi nas je abiturijente pozdravil gospod govornik, učitelj P., kot novodošle sotrudnike na polji vzgoje in omike.

Tako je pretekel hitro čas in začelo se je mráčiti. Podali smo se v izbe in na mostovž gostilne, kjer smo se izvrstno zabavali. Med zabavo pa nam je abiturijentom podal gospod dr. B. . . v jedernatem govoru zadnje zlate nauke, ki nam bodo ostali v večnem spominu, po katerih se pa tudi bodemo vedno ravnali. Le tako nam bodo mogoče vsaj nekoliko poplačati dobrote visokocenjnemu našemu učitelju.

Ko je proti polnoči odhajal naš kapelnik (imeli smo svojo godbo) in pevodvaja Brinšek, kateri se je vkljub svoji bolehnosti mnogo trudil, da nam je olepšal veselico, zaklicali smo mu, kakor vže prej našemu vrlemu goslarju: „Živel mladi umetnik!“

Vže precej pozno je bilo, ko smo se ločili in ko smo odšli vsak na svoj kraj s sladko zadovoljnostjo v srcih. Res, ta dan nam bo ostal vsem v blagem spominu. — Koncem izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki so nam poslali z brzojavami in z pisnimi srčne čestitke, kakor g. dr. Tomaž Romih, v imenu „Zaveze“, dr. Pavel Turner, framski rojak, mnogo gospodov učiteljev in jeden naših nemških tovarišev.

L. Č.

Ptujski okraj. (Vabilo.) Ptujsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek 3. septembra v Ptuj. Dnevni red: 1. Zapisnik in druga poročila. 2. Prednašanje. 3. Nasveti. 4. Petje. Vse člane in tudi gg. tovariše-nečlane vljudno vabi Načelnik.

(Deželna učiteljska konferencija v Ljubljani.) Dnevni red za prvi dan zborovanja, dne 1. septembra 1891. I. ob 10. uri v mestni dvorani: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Imenovanje predsednikovega namestnika. 3. Volitev dveh zapisničarjev. 4. Volitev odbora. 5. Določitev pravičnega reda za deželno konferencijo. 6. Izročitev samostalnih predlogov voljenemu odboru v posvetovanje. 7. O šolski higijeni. Predava gosp. dr. Fr. Zupanc. 8. Določitev drugega glavnega zborovanja. — Ob priliki otvoritve tretje deželne učiteljske konferencije bo ob 9. uri v cerkvi sv. Jakoba slovesna božja služba, h kateri se vabijo častiti člani deželne konferencije.

Po izvršenih volitvah so člani 3. dež. učit. konferencije ti-le gospodje: J. Šuman, predsednik; vsi c. kr. okr. šolski nadzorniki (13); ravnatelj in šolski svetnik B. Hrovat v Ljubljani in Ivan Lapajne, ravnatelj v Krškem (virilna glasa) ter izvoljeni poslanci: L. Abram, J. Barle, J. Belé, J. Bernard, L. Božič, J. Gregorin, F. Golmajer, A. Jerše, P. Kavčič, F. Koncilja, J. Kovšca, J. Kragl, J. Levičnik, V. Linhart, F. Lunder, M. Mandeljc, F. Papler, T. Petrovec, J. Ravnikar, V. Ribnikar, dr. T. Romih, F. Spintré, L. Stiasny, F. Šetina, F. Škrbinec, St. Tomšič, A. Vavken, M. Zarnik (28); skupaj 44 članov.

Prošnja. Prelepo prosim vse ona častita šolska vodstva, katera se moji prošnji gléde podatkov za VI. letnik „Popotnik-ovega koledarja“ še niso odzvala, da to sedaj prej ko prej storijo, ker bi se sicer sestavljanje „imenika“ oviralo. Lepo prosim!

M. J. Nerat,
urednik „Popotnikov“.

Št. 389, II.

Razpis natečajev.

V marenberskem šolskem okraju je začetkom zimskega tečaja na novo ustanovljeni jednorazrednici v Thörlu stalno popolniti učiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu.

Prosileci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljanji in da so sposobni subsidiarično poučevati v katoliškem veronanku, predpisanim potom do 12. septembra t. l. pri krajnj. šolsk. svetu v Muti (Hohenmauthen.) Znanje slovenskega jezika je potrebno.

Okr. šolski svet Marenberg, 8. avgusta 1891.
Predsednik: Finetti s. r.

Št. 424.

Razpis učiteljske službe.

Na mestni jednorazrednici na Barji je stalno popolniti učiteljsko in voditeljsko mesto, s katerim so združeni službeni prejemki III. plačilne vrste in prosto naturalno stanovanje v šolskem poslopji.

Vsebina. Poskušnje s pokončno pisavo. (Konec.) (Lj. Stiasny.) — II. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XXII.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — III. Razvrstitev učne tvarine za dvorazrednico. (Konec.) (J. Mešiček.) — IV. Pedagogiški razgled. — V. Slovstvo. (Novosti.) — VI. Učiteljski shod v Pragi. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)

Prošnje je do 8. septembra t. l. vlagati na podpisano c. kr. okrajno šolsko oblastvo.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
17. avgusta 1891. Predsednik: Grasselli s. r.

Št. 403.

Mesto učiteljice ročnih del.

Pri četirirazredni ljudski šoli v Središči (Polstrau) umeša se takoj mesto formalno usposobljene učiteljice ročnih del z letno nagrado 150 glđ. in prosto izbo proti dolžnosti, 12 ur na teden in skozi 10 mesecev v letu poučevati.

Prosilke naj svoje s spričevalom sposobnosti, — one, ki še niso v javni učiteljski službi, — pa tudi s spričevalom moralnosti — podprte prošnje vložijo do 20. septembra t. l. pri krajnjem šolskem svetu v Središči.

Popolno znanje slovenskega jezika je potrebno.
Okr. šolski svet Ormož, 21. avgusta 1891.

1-2

Predsednik: Scherer s. r.